

Қалб қандай рўза тутиши мумкин?

05:00 / 14.01.2017 2797

Аллоҳ таоло марҳамат қилади:

نَبَاعْتَ لِ {11} مُلَعْ ئِي شَلْ كُبُّهْ بْلَقْ دَهْيَ مُلَابْ نَمْؤِي نَمَوْ

“Кимки имон келтирса, у унинг қалбини тўғри йўлга ҳидоят қилур. Аллоҳ ҳар нарсани билувчиdir”. (Тағобун: 11)

Қалбнинг ҳидоятланиши бу барча ҳидоятнинг пойдевори, барча муваффақиятнинг асоси, барча умрнинг таянчи ҳамда барча ишнинг негизи ҳисобланади.

Нўймон ибн Башир розияллоҳу анҳу ривоят қилган ҳадиснинг охирида:
Набий алайҳис салом:

دَسَنَفْ تَدَسَنَفْ أَذِإِوْ مُلُكُ دَسَجْلَا يَفْ نِإِوْ إِلَأِ بْلَقْلَأِ يَهْ وَ إِلَأِ

“Огоҳ бўлинглар! Ҳамманинг жисмида бир бўлак гўшт бўлади. Агар у салоҳиятли бўлса, бутун жасад салоҳиятли бўлади. Агар у фасод (айниса, яроқсиз) бўлиб қолса, бутун жасад фасодли бўлади. Огоҳ бўлинг у қалбdir”, дедилар.

Қалбингизни салоҳиятли бўлиши бу дунё ва охиратда сизнинг саодатингиздир. Унинг фасод бўлиши аниқ ҳалокат бўлиб, унинг қай даражада ҳалокатга юз тутишини ёлғиз Аллоҳ билади. Аллоҳ таоло айтади:

دِيَهَشَ وُهَوَ عَمَّسْلَا يَقْلَأِ وَأَبْلَقُهَلَنَأَكْ نَمَلَ يَرْكَذَلَ كَلَذَ يَفْ نِإِ

“Албатта, бунда (үйғоқ) қалб әгаси бўлган ёки ўзи ҳозир бўлиб, қулоқ тутган киши учун еслатма бордир”. (Қоф:37)

Барча махлукнинг ёлғиз қалби бўлади. Лекин у икки хилдир.

1. Нур ила уриб турувчи, иймон ила ёришадиган, ишончга тўла ҳамда тақво ила тирик қалб.
2. Ўлик, бутунлай сўнган, унда барча харобалик, ҳалокатлик бор бўлган касал қалб.

Аллоҳ субҳанаҳу ва таоло имондан юз ўгирувчиларнинг қалблари ҳақида бир оятда қуийидаги мазмунда марҳамат қиласди:

۱۰ ۃرقب لَا اَمْدَارَ مُّلَّا مُدَازَفٌ صَرْمٌ وَبُولُقٌ يِف

“Уларнинг дилларида хасталик (шубҳа ва кибр касали) бор. Аллоҳ уларга (шу) хасталикни зиёда қиласди”. (Бақара: 10)

Яна бошқа бир ояти каримада Аллоҳ таоло шундай дейди:

(۸۸) ۃرقب لَا اَمْلَقَ فَمُوْرَفُكٌ بِمُنَعَلٌ بُلْغٌ اُلْأَقَوْ (۸۸) ۃرقب لَا مُوْنَمُؤْيٌ اَمْ اَلِیَلَقَ

“Қалбларимиз (ислом учун) берк”, - дейдилар. Йўқ, балки куфрлари сабабли уларни Аллоҳ лаънатлаган. Бинобарин, уларнинг озчилик қисмигина имон келтирадилар. (Бақара: 88)

Аллоҳ таоло айтади:

۲۴) دِمْحَمٌ اَلْفَأِبُولُقَ ۱۰۰ مَأْنَارُقْلَعَ نَوْرَبَدَتَی اَلْفَأِ

**“Ахир, улар Қуръон (оятлари) ҳақида фикр юритмайдиларми?! Ба
лки дилларда қулфлари бордир?!” (Мұхаммад: 24)**

Яна бошқа бир ояти карима қуидаги мазмунда келган:

[5] : تَلْصِيفٌ وَأَنْوَادٌ يَفْوِي لِإِنْوَعْدَتِ الْمِمَّةِ نَكَأْ يَفْ أَنْبُولُقْ أَوْلَاقَوْ

“Улар дедилар: “Дилларимиз сен бизларни даъват қилаётган нарсадан түсилган, қулоқларимизда эса оғирлик (карлик) бордир”. (Фуссилат: 5)

Демак, қалблар касал бўлиши, муҳрланиб қолиши, қулфланиши ҳамда ўлиши ҳам мумкин экан.

Тўғри, исломдан бош тортадиганларнинг кўксиларида қалблари бор. Лекин у қанақа қалб? Бу ҳақда қуидаги мазмундаги ояти карима мавжуд:

**أَوْبَنْوَهَقْفَيْ أَلْبُولُقْ مُهَلْ سْنِلْأَوْنَجْلِنْمَرِيَثَكَمْنَجَلْ أَنْأَرَدَدَقَلْوَ
مَأْغَنْأَلْأَكَكَيَلُوْأَأَوْبَنْوَعْمَسَيْ أَلْنَأَدَأَمُهَلْوَ
فَارَعَأَلَا مُهَلْفَاعَلَأَمُهَلْوَأَلَصَأَمُهَلْبَ/179]**

“Жинлар ва инсонларнинг кўпчилигини жаҳаннам учун яратганимиз. Уларда қалблар бор, (лекин) улар билан “англамайдилар”. Уларда кўзлар бор, (лекин) улар билан “кўрмайдилар”. Уларда қулоқлар бор, (лекин) улар билан “эшитмайдилар”. Улар ҳайвонлар кабидирлар. Балки, улар (янада) адашганроқдирлар. Ана ўшалар ғофиллардир.

Ушбу ояти каримада Аллоҳ таолонинг марҳамати, ҳидоятидан бенасиб бўлган ҳақиқий ғофил бандалар ҳақида айтиляпти. Уларнинг ҳам қалблари бор. Лекин бу қалблари билан улар ҳақиқатни англай олмайдилар.

Имом Бухорийнинг ал-Адаб ал-Муфрад номли китобларининг 683 сонли хадисда:

يَبْأَا نَعْ شَمْعُ أَلَا نَعْ صَوْحَ أَلَا وَبْ أَنْثَدَحْ لَاقْ عَيْبَرْلَا نَبْ نَسْحَلَا اَنْثَدَحْ مَلْسَ وَهِيلْعَهْ لَلْلَا اَلْصَ يَبْنَلَا نَاكْ : لَاقْ سَنْأَا نَعْ دِيزِيْ وَنَايِفَسْ كَنِيدِيلْعَ يَبْلَقْ تَبْتَ بَولْقَلَا بَلْقَلَا لَوْقَيْ نَأَا رَثَكَيْ.

Анас розияллоҳу анҳу айтадилар: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: “Эй қалбларни айлантирувчи Зот, қалбимни Ўз динингда событ қил”, деб кўп дуо қиласдилар”. (Имом Бухорий ривояти).

Мўминнинг қалби нафақат рамазон ойида балки, бошқа ойларда ҳам рўза тутади. Қалб қандай рўза тутиши мумкин?..

Қалбнинг рўза тутиши бу қалбнинг ҳалок қилувчи ширк амаллардан, бузук эътиқоддан, ёмон васвасадан, ёвуз, жирканчли ниятлардан ҳамда ғамга ботган лаҳзалардан фориғ бўлишидир.

Мўминнинг қалби доимо Аллоҳ таолога бўлган муҳаббат ила тирик туради. Аллоҳ таоло Қуръони каримда қандай Ўзини сифатлаган бўлса, бу қалб Роббисини, худди шундай исми-сифатлари билан танийди. Бу қалб ақл кўзи билан Роббисининг исми-сифатлари сатрларини, Аллоҳ таолонинг бу борлиқдаги қудрати саҳифаларини мутолаа қиласди. Ҳамда Ул зотнинг махлуқотларни яратиши борасидаги дафтарларни ўқииди.

Мўминнинг қалбida зулматлик қолдирмайдиган ёрқин нури бўлади. Бу нур пайғамбардан, самовий таълимотлардан ҳамда раббоний шариъатдан бўлган нурдир. Ушбу нур Аллоҳ таоло бандасига ато қилган фитрат нурига қўшилиш натижасида иккита улкан нурга айланади. Қуръони каримда ушбу мазмунда оят бор:

سَأَنْلَلَ لَأْتَمْ أَلَا هَلَلَ لَأْبِرْصَيِّ وَهَأْشَيِّ نَمَرَوْنَلُهَلَلَ لَيِّدَهَيِّ رُونَهَلَلَعَ رُونَهَلَلَ

“Нур устига нур (бўлур). Аллоҳ ўзининг (бу) нурига ўзи хоҳлаган кишиларни ҳидоят қилур. Аллоҳ одамлар (ибрат олишлари) учун (мана шундай) масалларни келтирур. Аллоҳ барча нарсани билувчиidir”. (Нур: 35).

Мүминнинг қалби чироқ каби чараклайди, қуёш каби нур сочади, тонг каби ярақлайди.

Мүмин қалбининг Қуръони каримни эшитиши или имон нури, тафаккур қилиши или ишончи ҳамда атроф-мухитга ибрат назари билан боқиши или ҳидояти зиёдалашади.

Мўминнинг қалби кибр қилишдан рўза тутади. Чунки кибр - қалб рўзасини бузади. Шунинг учун ҳам кибр мўминнинг қалбидан жой олмайди. Чунки у ҳаромдир. Аслида эса кибрнинг манзил қилиб оладиган жойи қалб ҳисобланади. Мабодо кибр қалбдан жой олса, бу қалб эгаси эси паст аҳмоққа, ваҳший ҳайвонга айланади. Абу Ҳурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилинган ҳадиси қудсийда Аллоҳ субҳанаҳу ва таоло шундай дейди:

آدح او دنَعَ زانْ نَمَاف ىرَازاً هَمَطْعُلَ او دَئَادِرُءَايِرْبَكْلَالَجَوَزَعُهَلَلَاق
زانلا ىفُهْتَفَدَقَ آمُهْنَم

“Кибрлилик менинг ридомдир. Улуғворлик менинг изоримдир. Ким шулардан бирортасини мендан тортиб олмоқчи бўлса, уни жаҳаннамга улоқтираман”.

Мўминнинг қалби ужубдан рўза тутади. Ужуб – инсон ўз нафсини комил бўлди деб тасаввур қилиши, ўзини бошқалардан афзал кўриши ва ўзида бошқаларда бўлмаган яхшиликлар бор деб ўйлаши. Бу эса айни ҳалокатнинг ўзидир. Анас ибн Моликдан ривоят қилинган ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтадилар:

تاكـلـهـم ثـالـث مـلـس و هـيـلـع هـلـلـا هـلـص يـبـنـلـا نـع كـلـام نـب سـنـا نـع
ءـالـيـخـلـا نـم هـسـفـنـب ءـرـمـلـا بـاجـعـأـوـعـبـتـم يـوـهـوـعـاطـم حـشـ.

“Учта ҳалок қиладиган нарса бор: 1. Итоат қилинадиган баҳиллик. 2. Эргашиладиган ҳавои нафс. 3. Инсоннинг кибр туфайли ўз-ўзидан ажабланиши”.

Бу ужубланиш касаллигининг даъвоси – инсон ўз айбига, кўплаб камчиликларига, унутиб қўйган минглаб ёмонликлари-ю хатоларига назар ташламоғи. Шунингдек, бу нарсаларнинг Роббиси ҳузуриданаги ҳеч ҳам ёзишликда адашмайдиган ва унутиб ҳам қўймайдиган китобда сақланиб турганини ҳис қилмоғи.

Мўминнинг қалби ҳасад қилишдан рўза тутади. Чунки ҳасад инсоннинг солих амаларини беҳудага суворади. Унинг қалвидаги нурини ўчиради. Ҳамда доимо Аллоҳ сари қиладиган сай-ҳаракатларини пучга чиқаради. Аллоҳ таоло “Нисо” сурасининг 54 оятида шундай мазмунда марҳамат қиласиди:

﴿مَنْ وُدِّعَ سَبَّانَ لَهُ أَمْ لَهُ مُؤْمِنٌ أَتَأْتِيَنَا هُوَ صَفَرٌ﴾ (54)

“Ёки Аллоҳ ўз фазлидан берган неъматлари учун одамларга ҳасад қиласидиларми?».

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган ҳадисда Набий алайҳис салом:

﴿الَّا قَ، مَلِسْ وَهِلْعَ هِلْلَاهِ لِصَّهْلَلْلَاهِ سَرَّنَأَ، رَجِرُهِ يَبْأَنَعَ مُكْضَعَ بُعْيَبَيِ الَّهِ، اُرَبَادَتِ الَّهِ وَ اُشَحَّانَتِ الَّهِ، اُضَعَّابَتِ الَّهِ وَ اُدَسَّاحَتِ الَّهِ، ضَعَّبَهِ لَعَ...﴾

“Бир-бирларингизга ҳасад қилманглар. Бир-бирларингизни ёмон кўрманг. Ўзаро тортишманглар. Бир-бирларингизга душманчилик қилманг. Бирларингиз бошқа бирларингизнинг савдоси устидан савдо қиласин”, деб айтдилар.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам саҳобаридан бир кишини уч бор жаннат аҳлидан эканининг хабарини бердилар. Шунда анашу кишидан: “Нима туфайли жаннатга кирасиз”, деб сўралганида, у киши: “Мен қалбимда бирор мусулмонга нисбатан ҳасад ё гина-адоват ё ғилли-ғашлик бўлмаган ҳолимда тунайман”, деб жавоб берган эканлар.

Аллоҳ таолога муқарраб бўлган орифум биллоҳларнинг қалблари каби рўза тутадиган қалб борми ўзи?

Орифум биллоҳларнинг рўза тутишларида

Оlamлар Роббисига жуда қаттиқ муштоқлик бордир.

Ҳар лаҳзада рўзадир қалблари,

Истиғфорга тўладир сахарлари.

Аллоҳим барчаларимизни Сиротум мустақимингга бошлагин. Эй оламлар Роббиси бизларни имонда событ қилгин! Амийн!.

Фиёсиддин Ҳабибуллоҳ